

Dumitru Augustin Doman

Am văzut... cazele pline cu sute de sticle de vin de Cricova ale lui Traian Băsescu și Victor Ponta. Din acest punct de vedere, cei doi lideri români, adversari pe viață, sunt în rând cu marii politicieni europeni. (Caza lui Ponta e plină ochi, a lui Băsescu e mai goluță, semn că a retras din când în când din ea, că, de altfel, poți să iei când dorești). Altfel spus, caza președintelui e mai cheală față de a premierului, după zisa că toți bărbații au chelie, dar unii o au acoperită cu păr.

cu geacă, nu ca noi, cu cămăși cu mânecă scurtă, că-n interior temperatura e constantă – 12-14 grade Celsius permanent, vară, iarnă – ghidul ne spune că dacă punem străzile cap la cap în linie dreaptă, se ajunge la 120 de kilometri. Și încă se lucrează la extindere. Deci, nu e nici o exagerare că avem de-a face cu un adevărat oraș subteran.

Galeriile unei mine de calcar – oraș subteran al vinurilor

„Dacă lipsește vinul, lipsește tot” (proverb latin)

Puțină istorie. A fost o dată, în secolul XVI, un început de carieră de calcar la Cricova. A rămas timp de sute de ani un început. Dar, în 1947, marea Uniune Sovietică, în planul ei de reconstrucție a țării, și-a adus aminte de cariera de la 15-20 de kilometri de Chișinău și a pus la

Magnificul oraș subteran Cricova, supranumit „Orașul stropilor de soare”

Iunie 2014, sfârșit de primă ediție a Festivalului literar „București-Chișinău-Orheiul Vechi”. Scriitorii de pe cele două maluri ale Prutului, reprezentanți a „două literaturi – o singură limbă” se abat din drum să viziteze „cramele” de la Cricova. Am pus cuvântul în ghilimele pentru că nu e vorba propriu zis de crame, în înțelesul clasic al cuvântului, ci despre un adevărat oraș subteran, cu străzi și bulevarde pe care intri cu automobile, microbuze, trenulețe etc. până la minus 100 de metri. Ei, dar să vedem cum a decurs călătoria spre centrul pământului, nevisată nici măcar de Jules Verne.

Coborârea în subteran în ordine: avangardiștii, ariergardiștii...

„Un butoi de vin poate face mai multe miracole decât o biserică plină de sfinți” (proverb italian)

Pregătirile de intrare în subteran au durat vreo jumătate de oră. Carolina Ilica a renunțat din start, cerând o ambulanță de la Chișinău pentru că și-a luxat piciorul drept la coborârea de pe zidurile cetății de la Orheiul Vechi. Vicepreședintele USR Gabriel Chifu încearcă să-l convingă pe prozatorul Petru Cimpoeșu să coboare la licori, dar acesta refuză categoric. N-am stat să aflăm dacă nu vrea din principiu sau dacă a văzut subteranul oraș și i se pare superfluu să-l mai viziteze. Ceilalți suntem tot mai nerăbdători. Suntem 30 pe listă. Ghidul ne împarte în două grupuri. Primul este format din 12 scriitori româno-români, îmbarcați într-un trenuleț. Avangardiștii, desigur, în frunte cu Leo Butnaru, exegetul și traducătorul Avangardei poetice ruse și Avangardei poetice ucrainene, n’ășa?!

Cel de-al doilea grup ne deplasăm cu un microbuz galben al Medicinii Legale din Chișinău. Suntem și noi... ariergardiștii! Coborâm în burta pământului cu viteză de 50 de kilometri pe oră, pe străzi-tunel asfaltate ca-n palmă (aviz noului ministru al transporturilor!): Bulevardul Dionisios, Strada Cabernet, Strada Feteasca, Strada Sauvignon etc. Printre butoaie de sute, dar și de mii de litri, de o parte și de alta a străzii, privindu-le noi fascinați, că „un butoi de vin poate face mai multe miracole decât o biserică plină de sfinți”. Ghidul, cu fular la gât, și

cale o exploatare de calcar cu care să pornească reconstrucția noii Republici Sovietice Socialiste Moldova. Și vreo șapte ani s-au tot scos din subteran milioane de calupuri de calcar cu care se construiau blocuri și case. La un moment dat, mina de calcar și-a atins obiectivul și a lăsat în urmă niște galerii paralele și perpendiculare, drepte, ca trase cu rigla, ca-n proiectele arhitecților. Și cuiva i-a venit ideea că trebuie profitat de temperatura constantă de 12-14 grade Celsius vară-iarnă și s-a gândit că aici s-ar putea constitui o crămă uriașă care să păstreze colecții de vinuri rare. Pe urmă, ideea s-a dezvoltat în sensul unui combinat de vinuri, iar astăzi acesta făcând parte din patrimoniul cultural național. Că „dacă lipsește vinul, lipsește tot”. Iar în 1952, an prolecultist la noi, s-a pornit reconfigurarea subteranelor de la Cricova...

„Degustăm și noi ceva?”

„Masa fără vin e ca o zi fără soare” (Pasteur Louis)

Ne oprim într-un loc vast, cu sute de rastele ca niște litere V invers, fiecare rastel având cu gâtul în jos 400 de sticle de șampanie roze. Aflăm că acestea trebuie rotite timp de o lună cu 45 de grade zilnic și tot mai înclinate, până ajung perfect cu gâtul în jos, la 90 de grade, pentru a se strânge în dopul metalic toate depunerile. Operațiunea o fac șase femei (discriminare pozitivă, desigur, doamnele fiind mai îndemânatece!), fiecare având normă de 30 000 de sticle pe zi. După luna respectivă, sticlele sunt duse la o mașinărie automată care scoate dopurile metalice brusc, le întoarce cu gâtul în sus într-o secundă și le aplică dopul de plută de Portugalia, plus coșulețul de sârmă. De aici merg la vânzare.

Poetul Marian Drăghici e foarte puțin preocupat de tehnologie, însă e tot mai e nerăbdător: „Dar o degustare când avem?”

Ghidul probabil că nu are voie să audă, nici să vorbească altceva decât detaliile tehnice obligatorii, așa că trece mai departe.

Dar Ruxandra Cesereanu se declară pofticioasă de șampanie și întreabă la rândul ei: „Degustăm și noi ceva?”

Nichita Danilov, care a mai fost pe aici, zâmbește hâtru.

Ioan Moldovan, Radu Aldulescu, Traian Ștef sunt taciturni. Ce-o fi o fi! Sau: Știu ei ce știu! Moldovan tace înțelept. Traian Ștef – tace, dar e tot un zâmbet. Radu Aldulescu tace gândind desigur la o scenă senzațională din viitorul roman în care un personaj să peroreze că „masa fără vin e ca o zi fără soare”

Prin colecțiile de vin vechi păstrate la Cricova, Băsescu și Ponta sunt egalii politicienilor lumii

„Vinul este inocent, doar bețivul e vinovat” (proverb francez)

În sfârșit, microbuzul – după o nouă alergare nebună printre stive de mii și mii de sticle de o parte și de alta a străzii – oprește într-o parcare, iar noi suntem invitați să ne deplasăm per pedes. Ajungem într-un hol imens, cu marmură strălucitoare pe jos, cu pereți de mozaic plin de portrete de mari politicieni care au vizitat locurile. Galeria de portrete se deschide cu Iuri Gagarin și cu autograful lui de șapte rânduri din

8-9 iunie 1966. Legenda spune (ghizii sunt atât de tineri că nici nu erau născuți în anul acela!) că Iuri cosmonautul a fost locatar beat criță 48 de ore în locul pe care se află autograful. Pentru că „vinul este inocent, doar băutorul e vinovat”. În viteză, am observat portrete, de la președinți americani, toți liderii sovietici, dar și noul țar Vladimir Putin, Angela Merkel, Ion Iliescu, Emil Constantinescu, Solomon Marcus, premieri europeni de ieri și de azi, muzicieni și pictori, sportivi celebri, scriitori cu duimul. Suntem ghidați în viteză prin niște galerii de caze, cazele fiind niște nișe în pereți, niște firide, despărțiri pline cu 250-500 de sticle de colecție fiecare. Cazele acestea, fiind numerotate cu numere de la 1 la peste 1000, se împart în două categorii: cele care conțin vinuri confiscate de Armata Sovietică de la generalii și mareșalii naziști (în frunte cu Goring), pe de o parte; și cele care conțin colecții de vinuri ale personalităților actuale, de la mari oameni de afaceri, politicieni, sportivi de frunte etc. Ei își țin aici vinurile, precum marii magnați banii și bunurile în casele de la bancă. Am văzut din viteză, printre altele, cazele pline cu sute de sticle de vin de Cricova ale lui Traian Băsescu și Victor Ponta. Din acest punct de vedere, cei doi lideri români, adversari pe viață, sunt în rând cu marii politicieni europeni. (Caza lui Ponta e plină ochi, a lui Băsescu e mai goluță, semn că a retras din când în când din ea, că, de altfel, poți să iei când dorești). Altfel spus, caza președintelui e mai cheală față de a premierului, după zisa că toți bărbații au chelie, dar unii o au acoperită cu păr. Valoarea vinului și păstrarea lui aici costă 5000 de euro pe an. Dar, toată zona aceasta luminoasă nu e mare lucru. Orașul subteran Cricova găzduiește permanent 40 de milioane de litri de vin și exportă în 25 de țări. Și din acest punct de vedere este cea mai mare crămă din lume.

O mireasă șterge cu trena mozaicul de marmură al Cricovei

„Cine nu iubește vinul, femeile, cântecul rămâne prost toată viața”. (Martin Luther)

Printre luminile din pereți, printre mozaicuri, ajungem – în sfârșit -, spre satisfacția Ruxandrei Cesereanu, a lui Marian Drăghici, ba chiar și a taciturnilor Ioan Moldovan și Radu Aldulescu, la degustări, într-o sală vastă, la o masă unde au loc lejer vreo 70-80 de oameni. Ne așezăm la rând pe scaune-jilțuri și găsim fiecare în față câte cinci pahare și o sticlă de apă minerală, plus două boluri pline cu miez de nucă și, respectiv, cu sărățele în formă de inimioară. Doi băieți harnici și tăcuți ne pun în pahar fetească albă, iar o domnișoară moldoveanco-rusoaică brunetă, frumoasă și cam sastisită ne învață cum să degustăm. N-are de unde afla că scriitorii știu mai curând a bea, mai puțin a degusta. Ni se iau paharele cu fetească și tinerii paharnici ne toarnă din trei în trei minute rara neagră, cabernet demidulce și sec, alte două vinuri roșii și, în sfârșit, șampania (mă rog, spumantul, că n-au voie s-o numească șampanie) roze. Ne declarăm, între bisericuțe, impresionați și ieșim în holul uriaș, că de aia e dezamăgit, criticul Dan Cristea, că de aia e critic! Cei doritori își achiziționează câte două sticle (că atât ai dreptul să scoți din țară) la prețuri promoționale. În holul uriaș, o mireasă moldoveancă înaltă și planturoasă șterge cu trena rochiei mozaicul de marmură, însoțită de doar câțiva nuntași, așteptând probabil alaiul. Cum și noi suntem în așteptarea întregirii grupului, și cum se lasă o perioadă de liniște, poetul Gellu Dorian începe a cânta încet la început, apoi din ce în ce mai fortissimo, un cântec de mireasă din Maramureș, surprinzându-ne și pe noi, care nu-i știam veleitățile de rapsod. Micul alai de nuntă aplaudă și mulțumește. Că, „cine nu iubește vinul, femeile, cântecul rămâne prost toată viața”.